

17. Konstytucija Ukrainy. [Constitution of Ukraine]. (1996, June 28). *Vidomosti Verkhovnoji Rady Ukrainy*, 30, 141 [in Ukrainian].
18. Denysjuk, S.F. (2008). Sutnistj ghromadsjkogho kontrolju : spivvidnoshennja ponjattj u teoriji ta zakonodavstvi. [The essence of public control: the relationship of concepts in theory and law]. *Aktualjni problemy derzhavnogho upravlinnja*, 2, 357- 363 [in Ukrainian].
19. Kostovsjka, K.M. (2015). Orghanizacija ta zdijsnennja ghromadsjkogho kontrolju u sferi zabezpechennja okhorony ghromadsjkogho porjadku ta ghromadsjkoi bezpeky. [Organization and implementation of public control in the field of public order protection and public safety]. *Naukovyj visnyk Uzghorodsjkogho nacionaljnogho universytetu. Serija Pravo*, 34, 98-101 [in Ukrainian].
20. Kravchuk, V.M. (2016). Normatyvno-pravove zabezpechennja ghromadsjkogho kontrolju v Ukraini. [Regulatory and legal support of public control in Ukraine]. *Publichne pravo*, 2 (22), 300-306. [in Ukrainian].
21. Kravchuk, V.M. (2016). Problemy zakonodavchogho reghuljuvannja zdijsnennja ghromadsjkogho kontrolju v ukraini. [Problems of legislative regulation of public control in Ukraine]. *Problemy realizaciji ta zabezpechennja efektyvnosti pravovykh reform: nauково-praktychna Internet-konferencija*. Retrieved from: https://legality.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1313%3A190616-19&catid=154%3A1-0616&Itemid=193&lang=en [in Ukrainian].
22. Zakon Ukrainy Pro prokuraturu № 1697-VII. [Law of Ukraine On the Prosecutor's Office]. (2014, October 14). *Vidomosti Verkhovnoji Rady Ukrainy*, 2-3, 12 [in Ukrainian].
23. Zakon Ukrainy Pro zvernennja ghromadjan № 393/96-VR. [Law of Ukraine On citizens' appeals]. (1996, October 02). *Vidomosti Verkhovnoji Rady Ukrainy*, 47, 256 [in Ukrainian].
24. Zakon Ukrainy Pro ghromadsjki ob'jednannja № 4572-VI. [Law of Ukraine On public associations]. (2012, March 22). *Vidomosti Verkhovnoji Rady Ukrainy*, 1, 1 [in Ukrainian].
25. Poklad, O.V. (2016). Ponjattja ta zmist ghromadsjkogho kontrolju za dijalnistju policiji v Ukraini. [The concept and content of public control over the activities of the police in Ukraine]. *Pravo suspiljstvo*, 2, 139-145 [in Ukrainian].
26. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy Pro zabezpechennja uchasti ghromadsjkosti u formuvanni ta realizaciji derzhavnoji polityky № 996. [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine On ensuring public participation in the formation and implementation of state policy]. (2010, November 03). Retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/go/996-2010-%D0%BF> [in Ukrainian].
27. Zakon Ukrainy Pro dostup do publichnoji informaciji № 2939 VI. [Law of Ukraine On access to public information № 2939 VI.]. (2011, January 2011). *Vidomosti Verkhovnoji Rady Ukrainy*, 32, 314. [in Ukrainian].
28. Djachok, T. O. (2013). Zvernennja ghromadjan – shljakh do vyrishennja ghostrykh suspiljno znachushhykh problem. [Citizens' appeal - a way to solve acute socially significant problems]. *Bjuletjenj Ministerstva justyciji Ukrainy*, 1, 148-149. [in Ukrainian].
29. Tkachenko, Je. V. (2013). Formy uchasti naseleennja u kontroli za vladoju. [Forms of participation of the population in control over the power.]. *Derzhavne budivnyctvo ta misceve samovrjaduvannja*, 26, 81-94. [in Ukrainian].
30. Savosina, N. Gh. (2010). Pro dejaki aspekty pravovogho reghuljuvannja prava ghromadjan na zvernennja do orghaniv derzhavnoji vlady. [On some aspects of the legal regulation of the right of citizens to appeal to public authorities]. *Derzhavna vlada i misceve samovrjaduvannja*, 10, 22-25. [in Ukrainian].
31. Cyghanok, S. (2019). Pravovi zasady vzajemodiji orghaniv prokuratury zi ZMI ta ghromadsjkistju. [Legal principles of interaction of prosecutors with the media and the public]. *Pidpryjemnyctvo, ghospodarstvo i pravo*, 10, 107-110 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 24.10.2020

УДК 37.032:355.137

Трофіменко Олег Володимирович,

Начальник Окремого контрольно-пропускного пункту

«Київ» Державної прикордонної служби України

e-mail: otrofimenko2015@gmail.com

ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТА СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ: ПОНЯТТЯ, ВИДИ ТА ЗМІСТ

В статті здійснено науковий аналіз праць вчених щодо розуміння взаємодії органів публічної адміністрації, їх форм та ввидів. Надано визначення поняттю взаємодії Державної прикордонної служби України як суб'єкта сектору безпеки і оборони, де це врегульована законодавством, погоджена за метою, часом і місцем діяльність Державної прикордонної служби України та інших суб'єктів з метою захисту національних інтересів України від загроз та виконання завдань із забезпечення недоторканності державного кордону та охорони суверенних прав України шляхом найбільш ефективного поєднання сил, засобів і методів, що притаманні вказаним суб'єктам.

Аналіз наукової літератури та нормативно-правової бази дозволило класифікувати взаємодію Державної прикордонної служби України як суб'єкта сектору безпеки і оборони, на п'ять основних видів: за рівнем здійснення, за тривалістю у часі, за кількістю суб'єктів, за ступенем конфіденційності та за організаційно-правовою формою.

Доведено, що форми взаємодії Державної прикордонної служби України як суб'єкта сектору безпеки і оборони можна розділити на чотири основні групи: обмін інформацією; проведення спільних заходів (спеціальних операцій, оперативних заходів, інших патрульних, режимних, демонстраційних, охоронних, пошукових заходів, тощо); проведення спільних нарад; проведення спільних навчань та заходів з правового виховання місцевого населення та профілактики порушень законодавства.

Ключові слова: Державна прикордонна служба України, взаємодія, координація, форми, види, сектор безпеки і оборони, національні інтреси.

Trofimenko O. FORMS OF INTERACTION OF THE STATE BORDER SERVICE OF UKRAINE AS A SUBJECT OF THE SECURITY AND DEFENSE SECTOR: CONCEPTS, TYPES AND CONTENTS

The article provides a scientific analysis of the work of scientists to understand the interaction of public administration bodies, their forms and types. The concept of interaction of the State Border Guard Service of Ukraine as a subject of the security and defense sector, where it is regulated by law, agreed on the purpose, time and place of the State Border Guard Service of Ukraine and other entities to protect the national interests of Ukraine from threats and border and protection of the sovereign rights of Ukraine through the most effective combination of forces, means and methods inherent in these entities. The analysis of the scientific literature and legal framework allowed to classify the interaction of the State Border Guard Service of Ukraine as a subject of the security and defense sector into five main types: by level of implementation, duration, number of subjects, degree of confidentiality and organizational form. It is proved that the forms of interaction of the State Border Guard Service of Ukraine as a subject of the security and defense sector can be divided into four main groups: exchange of information; conducting joint activities (special operations, operational activities, other patrol, regime, demonstration, security, search activities, etc.); holding joint meetings; conducting joint exercises and activities on legal education of the local population and prevention of violations of the law.

Key words: State Border Guard Service of Ukraine, interaction, coordination, forms, types, security and defense sector, national interests.

Постановка проблеми. Концепцією розвитку сектору безпеки і оборони України визначено, що рівень забезпечення національної безпеки України залежить насамперед від ефективності функціонування відповідних органів державної влади, чіткого розподілу відповідальності й повноважень у визначених сферах діяльності та налагодженої взаємодії між ними. До напрямів розвитку сектору безпеки і оборони України в зазначеній Концепції віднесено підвищення рівня міжвідомчої координації і взаємодії, налагодження та підтримання взаємодії з авторитетними міжнародними організаціями та державами [1].

Як складова частина сектору безпеки і оборони України Державна прикордонна служба України має здійснювати взаємодію з іншими органами державної влади та забезпечувати якісний рівень такої взаємодії.

Відповідно до ст. 3 Закону України «Про Державну прикордонну службу України» [2] одним з основних принципів діяльності Державної прикордонної служби України визначено взаємодію з органами державної влади, органами місцевого самоврядування та громадськими організаціями при здійсненні покладених на Державну прикордонну службу України завдань.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дана проблематика у межах науки адміністративного права до цього часу представлена у працях таких учених як: В. Б. Авер'янов, О.Ф. Андрійко, О. М. Бандурка, В.М. Бевзенко, О.І. Безпалова, Ю.П. Битяк, В. М. Гаращук, С. Ф. Денисюк, О. В. Джафарова, О. Ю. Дрозд, Т. О. Коломощ, В. К. Колпаков, А. Т. Комзюк, О.І. Миколенко, Р. В. Миронюк, О. М. Музичук, В. Я. Настюк, В.В. Сокуренько, М.М. Тищенко, С. О. Шатрава та інших дослідників. Особливості взаємодії правоохоронних органів у сфері охорони державного кордону стали предметом окремих наукових досліджень таких вчених як Л. М. Артюшин, О. В. Боровик, О. Б. Ганьба, А. М. Долгополов, В. В. Залож, В. Л. Зьолка, М. О. Король, І. П. Кушнір, А. С. Сіцинський, М. О. Сліпченко та ін.

Мета статті – зважаючи на провідну роль Державної прикордонної служби України як суб'єкта сектору безпеки і оборони та її рівень у забезпеченні національної безпеки України постає нагальними визначити поняття, види та основні форми взаємодії Державної прикордонної служби України як суб'єкта сектору безпеки і оборони.

Виклад основного матеріалу дослідження. З метою дослідження означеного питання необхідним є дослідження етимології поняття «взаємодія», його сутності та змісту.

Поняття «взаємодія» являє собою взаємний зв'язок між предметами у дії, а також погоджену дію між ким-, чим-небудь [3, с. 125]. У філософії «взаємодія» - це категорія, яка відображає особливий тип відношення між об'єктами, при якому кожний з об'єктів діє (впливає) на інші об'єкти, приводячи до їх зміни, і водночас зазнає дії (впливу) з боку кожного з цих об'єктів, що, в свою чергу, зумовлює зміну його стану [4, с.77].

Л.В. Зінченко та Н.В. Шаповалова зазначають, що аналіз науково-педагогічної та психологічної літератури дозволяє сказати, що взаємодія може розглядатись як: сукупність процесів впливу різних об'єктів один на одного, їх взаємозумовленість і зміна стану; інтегрована соціально-педагогічна система, що об'єднує взаємодіючі між собою структури чи процеси; реалізація зв'язків і відносин установи та групи; процес, що виникає за певних умов і триває протягом певного періоду; процес безпосереднього або

опосередкованого впливу соціальних суб'єктів один на одного, що породжує їх взаємну зумовленість і зв'язок; організація спільних дій соціальних суб'єктів, що дозволяє групі реалізувати загальну для її членів діяльність [5, с. 3].

В.А. Завгородній зазначає, що у військовій термінології суть взаємодії розглядається як спільні за метою, завданням, місцем, часом і способом виконання дії для досягнення мети операції. Тут взаємодія трактується як об'єднання в одне ціле процесів планування, прийняття рішення і ведення військових дій [6, с. 10].

В науці державного управління взаємодія розглядається у двох аспектах – зовнішня і внутрішня. Зовнішня взаємодія – це відносини органів державної влади та управління з самоврядними структурами та організаціями. Внутрішня взаємодія – це відносини органів державної влади та управління між собою й засоби їх організаційного, інформаційного та технологічного забезпечення [7, с. 1025].

Як зазначає Ю.С. Назар, у теорії управління взаємодію розглядають у двох аспектах – як категорію, яка є визначальною для всього процесу управління, та як діяльність кількох суб'єктів із спільною метою. Він відмічає, що за допомогою категорії взаємодії більшість авторів розкривають поняття управління, процес управління та систему управління [8, с. 9].

В юридичній літературі поняття взаємодії зустрічається досить часто. Але слід погодитися з думкою О.М. Шевчук про те, що попри широке висвітлення теоретичних питань взаємодії державно-правових явищ та великої кількості тлумачень цього терміну єдина характеристика сутності цієї категорії відсутня. На її думку, взаємодія – це побудований на демократичних засадах, взаємний, узгоджений за часом, місцем і змістом зв'язок між не менш як двома суб'єктами, який передбачає диференціацію їх функцій та завдань, спрямований на досягнення певного визначеного результату із можливістю внесення пропозицій та впливу на прийняття рішень з конкретних питань [9, с. 127].

О.М. Ярмачук вважає, що взаємодія – це найважливіша та початкова форма відносин між суб'єктами соціального середовища, якій притаманні певні ознаки. До цих ознак він відносить, зокрема, взаємозв'язок між суб'єктами соціальної системи, наявність певної вигоди для суб'єктів взаємодії; демократичний характер взаємозв'язку; взаємна узгодженість в діях суб'єктів соціальної системи; циклічна причинна залежність у зв'язках між суб'єктами; спрямованість на досягнення певної мети; наявність системних інтегрованих властивостей у суб'єктів соціальної системи під час їх взаємозв'язку тощо [10, с. 48].

Щодо взаємодії безпосередньо Державної прикордонної служби України, то С.В. Гронський, наприклад, стверджує, що сутність взаємодії Державної прикордонної служби України з іншими правоохоронними органами полягає в узгоджених в просторі і часі спільних діях двох або більше суб'єктів, які вирішують загальне завдання та надають допомогу один одному в процесі захисту державного кордону [11, с. 317].

Я.С. Галанюк зазначає, що у процесі організації взаємодії підрозділи Державної прикордонної служби систематично координують та синхронізують свою діяльність із підрозділами міністерств та служб, органами державної виконавчої влади та органами місцевого самоврядування. Вона зазначає, що механізм взаємодії Державної прикордонної служби України з органами державної влади та органами місцевого самоврядування в сфері охорони та захисту державного кордону – це функціональна система здійснення спільної узгодженої діяльності національних, регіональних і місцевих органів на основі існуючої правової бази щодо організації та здійснення взаємодії з метою створення необхідних умов для охорони державного кордону [12, с. 53].

На думку І.М. Савенко, принцип взаємодії сил та засобів у діяльності прикордонної служби полягає в узгоджених за метою, завданнями, місцем, часом і способами виконання завдань діях сил та засобів для забезпечення недоторканності державного кордону України [13].

З урахуванням існуючих наукових поглядів маємо зробити висновок, що взаємодія Державної прикордонної служби України як суб'єкта сектору безпеки і оборони – це врегульована законодавством, погоджена за метою, часом і місцем діяльність Державної прикордонної служби України та інших суб'єктів з метою захисту національних інтересів України від загроз та виконання завдань із забезпечення недоторканності державного кордону та охорони суверенних прав України шляхом найбільш ефективного поєднання сил, засобів і методів, що притаманні вказаним суб'єктам.

Наступним питанням, що підлягає розгляду є визначення змісту поняття «видів взаємодії» та способів їх класифікації.

Досить ґрунтовно класифікацію видів взаємодії у своїй роботі доводить Д.Г. Заброра. Він дійшов висновку про те, що в залежності від характеру відносин суб'єктів відокремлюється декілька видів взаємодії, кожний з яких має свої особливості. Зокрема, класифікація може бути проведена наступним чином: 1) за метою; 2) за характером зв'язків (безпосередня або опосередкована); 3) за способом вирішення завдань (спільне або самостійне функціонування діючих служб); 4) за кількістю учасників (двостороння або багатостороння); 5) за часом і тривалістю спільних дій (постійна або тимчасова); 6) за напрямками (стратегічна, оперативна, тактична); 7) за ступенями конспірації або конфіденційності (гласна або негласна); 8) за організаційно-правовою формою (координаційна, субординаційна, реординаційна); 9) за підставами виникнення (регламентована вказівкою керівництва, ініціативна), тощо [14].

О.Я. Черепененко пропонує класифікувати взаємодію за наступними підставами: 1) за характером

зв'язків (безпосередня або опосередкована), 2) за часом (постійна або тимчасова); 3) за етапами здійснення (організаційний або тактичний етапи); 4) за функціями (організаційно-управлінська, оперативно-розшукова, тощо); 5) за ступенем конспірації (гласна або негласна); 6) за суб'єктами [15, с. 958-959]. Ця класифікація досить схожа на попередню за підставами формування груп відносин.

Необхідно погодитися, що розглянуті способи класифікації є досить зручними та зрозумілими та можуть застосовуватися не тільки до суб'єктів боротьби з корупцією або інших правоохоронних органів, як це визначається у джерелах. Такі показники як мета, кількість учасників, характер зв'язків, час і тривалість спільних дій, тощо, можуть бути підставою класифікації видів діяльності різних суб'єктів у різних сферах взаємодії.

Отже, для визначення та класифікації видів взаємодії Державної прикордонної служби України як суб'єкта сектору безпеки і оборони необхідною умовою є аналіз характеру відносин з іншими суб'єктами та їх змісту.

Окремої уваги в даному випадку потребує аналіз нормативно-правових актів, що регламентують порядок взаємодії Державної прикордонної служби України як суб'єкта сектору безпеки і оборони України.

У Законі України «Про Національну безпеку України» [16] наголошується на тому, що у взаємодії з органами, які входять до складу сектору безпеки і оборони інші державні органи та органи місцевого самоврядування здійснюють свої функції із забезпечення національної безпеки. Державна прикордонна служба України як складова сектору безпеки і оборони України здійснює таку взаємодію з вказаними суб'єктами.

Відповідно до положень Закону України «Про Державну прикордонну службу України» [2] організація та реалізація взаємодії полягає у наступному:

- здійсненні у взаємодії з відповідними правоохоронними органами припинення збройних конфліктів та інших провокацій на державному кордоні України;
- участі у взаємодії із Збройними Силами України та іншими військовими формуваннями у відбитті вторгнення або нападу на територію України збройних сил іншої держави або групи держав;
- участі у взаємодії з органами Служби безпеки України, органами Національної поліції та іншими правоохоронними органами у боротьбі з тероризмом і виконанні інших покладених на них завдань;
- здійсненні разом із спеціально уповноваженими на те органами виконавчої влади і посадовими особами контролю за збереженням природних ресурсів і підводної культурної та археологічної спадщини, тощо;
- взаємодії під час охорони державного кордону України з відповідними органами іноземних держав у порядку, який устанавлюється міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;
- співпраці з іноземними дипломатичними і консульськими установами в питаннях, що належать до компетенції Державної прикордонної служби України і стосуються обмеження чи поновлення прав іноземців та осіб без громадянства;
- взаємодії з питань охорони державного кордону України, протидії незаконній міграції, незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, транскордонній злочинності, контрабандній діяльності з компетентними органами та військовими формуваннями іноземних держав, міжнародними організаціями в порядку і на засадах, устанавлених законодавством, тощо.

Відповідно до Положення про орган охорони державного кордону Державної прикордонної служби України [17] взаємодія органу охорони державного кордону Державної прикордонної служби України, що є основним органом у загальній структурі Державної прикордонної служби України полягає у виконанні спільних дій з наступними суб'єктами:

- з'єднаннями, військовими частинами (підрозділами) Збройних Сил України, Національної гвардії України, інших військових формувань, що утворюються відповідно до законів України, підрозділами правоохоронних органів, державних органів, що здійснюють різні види контролю при перетинанні державного кордону України, тощо;
- органами державної влади та місцевого самоврядування, що здійснюють виконавчі функції та повноваження на ділянці відповідальності органу охорони державного кордону, громадськими формуваннями з охорони громадського порядку і державного кордону;
- іншими органами охорони державного кордону та загонами морської охорони;
- органами (підрозділами) прикордонної охорони суміжних держав.

В той же час, спільними відомчими нормативними актами врегульовано питання взаємодії органів Державної прикордонної служби України такими правоохоронними органами як, Національна поліція України [18, 19, 20], Національна гвардія України [21], Державна фіскальна служба України [22, 23], Державна міграційна служба України [24], Державна митна служба України [25].

Здійснивши аналіз наукових поглядів щодо класифікації видів взаємодії, а також нормативно-правової бази, що регламентує спільну діяльність Державної прикордонної служби України з іншими суб'єктами можемо дійти висновку, що таку взаємодію можна класифікувати за видами наступним чином:

- за рівнем здійснення (*державний (стратегічний) рівень, регіональний (оперативний) рівень, місцевий (тактичний) рівень*). На державному рівні взаємодія може здійснюватися на рівні центральних

органів виконавчої влади. На регіональному рівні між територіальними органами центрального органу виконавчої влади. Прикладом взаємодії на місцевому рівні є взаємодія між підрозділами охорони державного кордону Державної прикордонної служби України та органами (підрозділами) Національної поліції України.

- *за тривалістю у часі (постійна, тимчасова)*. Тривалість взаємодії визначається в залежності від мети взаємодії та складності поставлених завдань, які необхідно виконати для досягнення цієї мети.

- *за кількістю суб'єктів (двостороння, багатостороння)*. Кількість суб'єктів взаємодії також залежить від мети взаємодії та відповідних завдань.

- *за ступенем конфіденційності (гласна, негласна)*. До основних функцій Державної прикордонної служби України віднесено ведення розвідувальної, інформаційно-аналітичної та оперативно-розшукової діяльності в інтересах забезпечення захисту державного кордону України згідно із відповідними законами України.

- *за організаційно-правовою формою (координаційна, субординаційна, реординаційна)*. Так координаційна взаємодія має місце у випадку коли є суб'єкт який з метою ефективного вирішення спільних завдань координує діяльність інших суб'єктів взаємодії. Субординаційна взаємодія характеризується наявністю субординаційних зв'язків (підпорядкування) між суб'єктами взаємодії. Реординація, як різновид взаємодії характеризується вертикальним упорядкуванням від підпорядкованого до керуючого. Так, наприклад, орган охорони державного кордону Державної прикордонної служби України розробляє й подає до вищого органу управління пропозиції щодо організаційно-штатних структур підпорядкованих підрозділів та їх штатної чисельності.

Наступним ретельного вивчення потребує питання форм взаємодії Державної прикордонної служби України як суб'єкта сектору безпеки і оборони, формулювання визначення цього поняття та аналіз їх різновидів.

Дослідження наукових праць вчених-адміністративістів, дозволяють надати власне визначення форм взаємодії Державної прикордонної служби України як суб'єкта сектору безпеки і оборони, де це зовнішній прояв, урегульованих нормами законодавства узгоджених дій Державної прикордонної служби України з іншими суб'єктами взаємодії, що вчиняються в рамках визначених функціональних повноважень і покладених на них завдань для досягнення конкретної мети.

Щодо класифікації форм взаємодії, то наприклад, Є.В. Сергієнко вважає, що вони можуть бути безпосередніми (що передбачають безпосередню взаємодію суб'єктів) та опосередкованими, інституціоналізованими (засади яких закріплені чинними нормативно-правовими актами) або не інституціоналізовані [26, с. 283-284].

В.О. Малярєва та Л.В.Дмитрієва пропонують класифікувати форми взаємодії за наступними підставами: залежно від характеру дій, що виконуються; залежно від проміжку часу, протягом якого здійснюється взаємодія [27, с. 180].

Слід наголосити, що як зазначає Д.Г. Забрєда, у теорії управління основні форми взаємодії групують в такі блоки: обмін інформацією; спільна розробка управлінських рішень; реалізація розроблених управлінських рішень; проведення інших погоджених заходів. Але автор пропонує класифікувати форми взаємодії за напрямками взаємодії. На його думку, визначення конкретних форм взаємодії потребує встановлення співвідношення з головними напрямками спільної діяльності суб'єктів, оскільки таке співставлення дозволяє глибше дослідити їх зміст та визначити ефективність [14].

Аналіз розглянутої нормативно-правової бази дозволяє дійти висновку, що форми взаємодії Державної прикордонної служби України як суб'єкта сектору безпеки і оборони можна розділити на чотири основні групи: обмін інформацією; проведення спільних заходів (спеціальних операцій, оперативних заходів, інших патрульних, режимних, демонстраційних, охоронних, пошукових заходів, тощо); проведення спільних нарад; проведення спільних навчань та заходів з правового виховання місцевого населення та профілактики порушень законодавства.

Висновки. В кінцевому підсумку, варто констатувати, що вивчення поняття, видів та форм взаємодії Державної прикордонної служби України як суб'єкта сектору безпеки і оборони дозволило дійти висновку, що така взаємодія є визначеною законодавством, узгодженою діяльністю Державної прикордонної служби України та інших суб'єктів з метою захисту національних інтересів України від загроз, а також виконання завдань із забезпечення недоторканності державного кордону України, за допомогою поєднання сил, засобів і методів, що притаманні вказаним суб'єктам взаємодії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Концепція розвитку сектору безпеки і оборони України : Указ Президента України від 14 березня 2016 року № 92/2016. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92/2016#Text>.
2. Про Державну прикордонну службу України : Закон України від 3 квітня 2003 року № 661-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text>.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови: 250 000, уклад. та голов. ред. В.Т. Бусел, Київ: Ірпінь, Перун. 2005. 1728 с.
4. Філософський енциклопедичний словник / за ред. В.І. Шинкарук та ін. Київ : Абрис, 2002. 751 с.

5. Зінченко Л.В., Шаповалова Н.В. Теоретичний аналіз поняття «взаємодія» як соціально-психологічний феномен. *MODERN DIRECTIONS OF THEORETICAL AND APPLIED RESEARCHES*. 2014. 18-30 March, 2014 URL : <https://sworld.com.ua/konfer34/457.pdf>
6. Завгородній В.А. Правове регулювання взаємодії органів Національної поліції та громадських організацій у протидії корупції: навч. посіб. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2016. 168 с.
7. Шабатько К.В. Особливості міжрівневої взаємодії в системі державного управління України. *Форум права*. 2012 № 4. С. 1024-1038.
8. Назар Ю.С. Взаємодія органів внутрішніх справ із місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування у профілактиці адміністративних правопорушень : моногр. Львів : ЛьвДУВС, 2012. 160 с.
9. Шевчук О.М. Взаємодія та координація органів державної влади щодо забезпечення державного контролю у сфері обігу наркотичних засобів та психотропних речовин. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2014 № 8. С. 126-129.
10. Ярмук О.М. Поняття, сутність взаємодії та її роль у розвитку соціальної системи. *Право і безпека*. 2006. № 5'5. С. 46-49.
11. Гронський С.В. Сутність взаємодії Державної прикордонної служби України з правоохоронними органами інших держав. *Наукові записки Львівського університету бізнеса та права*. 2013. вип. 11. С. 315-318.
12. Галанюк Я.С. Удосконалення механізмів взаємодії Державної прикордонної служби України з органами державної влади та місцевого самоврядування. *Вчені записки ТНУ ім. В.І. Вернадського. Серія: Державне управління*. Том 29(68) № 1. 2018. С. 47-54.
13. Савенко І. М. Принципи та функції Державної прикордонної служби України. *Науковий вісник*. 2015. Вип. 15. URL: http://lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/visnyk15/fail/Savenko.pdf
14. Заброта Д.Г. Взаємодія суб'єктів боротьби з корупцією : дис. ... канд. юрид. наук. Київ. 2005, 203 с.
15. Черепненко О.Я. Взаємодія підрозділів ОВС з іншими силовими структурами, державними та громадськими організаціями при ліквідації масових заворушень. *Форум права*. 2011-2. С. 957-962.
16. Про Національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
17. Положення про орган охорони державного кордону Державної прикордонної служби України : Наказ Міністерства внутрішніх справ України 30.11.2018 № 971 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1468-18#n15>.
18. Інструкція про порядок взаємодії органів Державної прикордонної служби України та Національної поліції України під час виконання завдань у межах зони відчуження та зони безумовного (обов'язкового) відселення: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 05.04.2019 № 251 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0421-19#Text>.
19. Інструкція про порядок взаємодії дільничних інспекторів прикордонної служби Державної прикордонної служби України та дільничних офіцерів поліції Національної поліції України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 04.08.2017 № 689 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1083-17#Text>.
20. Інструкція про порядок взаємодії між посадовими особами підрозділів Державної прикордонної служби України та територіальних органів Національної поліції України у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху в місцях значного скупчення транспортних засобів перед пунктами пропуску через державний кордон України : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 16.02.2017 № 128 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0346-17#Text>.
21. Порядок організації взаємодії Державної прикордонної служби України та Національної гвардії України під час забезпечення захисту державного кордону України в мирний час : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 01.10.2018 № 802 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1188-18#Text>.
22. Порядок взаємодії органів Державної прикордонної служби України та Державної фіскальної служби України під час виявлення ознак порушень митних правил, а також виявлення майна, яке не має власника або власник якого невідомий : наказ Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства фінансів України від 18.10.2018 № 849/828 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1290-18#Text>
23. Порядок взаємодії інформаційних систем Державної фіскальної служби України та Державної прикордонної служби України щодо обміну інформацією, необхідною для забезпечення контролю при переміщенні осіб та транспортних засобів через державний (митний) кордон України та адміністративний кордон вільної економічної зони "Крим" : наказ Міністерства фінансів України, Міністерства внутрішніх справ України від 07.09.2017 № 746/759 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1207-17#Text>.
24. Інструкція про порядок дій посадових осіб Державної прикордонної служби України та взаємодії з територіальними органами Державної міграційної служби України під час звернення іноземців чи осіб без громадянства із заявами про визнання біженцями або особами, які потребують додаткового захисту : наказ

Міністерства внутрішніх справ України від 10.08.2016 № 772 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1212-16#Text>.

25. Інструкція про порядок взаємодії підрозділів митної варті Державної митної служби України та підрозділів Державної прикордонної служби України : наказ Державної митної служби України від 08.09.2003 № 597/65 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0803-03#Text>

26. Сергієнко Є.В. Структура та класифікація механізмів взаємодії суб'єктів місцевого самоврядування. *Науковий вісник Академії муніципального управління* : зб. наук. праць. 2012. Вип. 2. С. 278–290.

27. Малярова В.О., Дмитрієва Л.В. Види і форми взаємодії під впливом нового кримінального процесуального законодавства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, 2017. Вип. 43, Т. 2 С. 179-182.

REFERENCES:

1. Ukaz Prezidenta Ukrainy Koncepcija rozvytku sektoru bezpeky i oborony Ukrainy № 92/2016. [Decree of the President of Ukraine № 92/2016 The concept of development of the security and defense sector of Ukraine]. (2016, March 14). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92/2016#Text> [in Ukrainian].

2. Zakon Ukrainy Pro Derzhavnu prykordonnu sluzhbu Ukrainy № 661-IV. [Law of Ukraine On the State Border Guard Service of Ukraine]. (2003, April 03). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text>. [in Ukrainian].

3. Busel, V.T. (Ed.). (2005). Velykyj tlumachnyj slovnyk suchasnoji ukrajinskoji movy: 250 000. [Large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language: 250,000]. Kyjiv: Irpinj, Perun [in Ukrainian].

4. Shynkaruk, V.I. et al. (2002). Filozofskijj encyklopedychnyj slovnyk. [Philosophical encyclopedic dictionary]. Kyjiv: Abrys [in Ukrainian].

5. Zinchenko, L.V., & Shapovalova, N.V. (2014). Teoretychnyj analiz ponjattja «vzajemodija» jak socialjno-psykholohichnyj fenomen. [Theoretical analysis of the concept of "interaction" as a socio-psychological phenomenon]. *Modern directions of theoretical and applied researchers*. Retrieved from: <https://sworld.com.ua/konfer34/457.pdf> [in Ukrainian].

6. Zavghorodnij, V.A. (2016). Pravove reguljuvannja vzajemodiji orghaniv Nacionalnoji policiji ta ghromadsjkykh orghanizacij u protydiji korupciji: navch. posib. [Legal regulation of interaction between the National Police and public organizations in combating corruption: textbook]. Dnipro : Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav; Lira LTD [in Ukrainian].

7. Shabatjko, K.V. (2012). Osoblyvosti mizhrivnevoji vzajemodiji v systemi derzhavnogho upravlinnja Ukrainy. [Features of interlevel interaction in the system of public administration of Ukraine]. *Forum prava*, 4, 1024-1038 [in Ukrainian].

8. Nazar, Ju.S. (2012). Vzajemodija orghaniv vnutrishnikh sprav iz miscevyj orghanamy vykonavchoji vlady ta orghanamy miscevogho samovrjaduvannja u profilaktyci administratyvnykh pravoporushenj: monoghr. [Interaction of internal affairs bodies with local executive bodies and local self-government bodies in the prevention of administrative offenses: monograph]. Ljviv : LjvDUVS [in Ukrainian].

9. Shevchuk, O.M. (2014). Vzajemodija ta koordynacija orghaniv derzhavnoji vlady shhodo zabezpechennja derzhavnogho kontrolju u sferi obighu narkotychnykh zasobiv ta psykhotropnykh rechovyn. [Interaction and coordination of public authorities to ensure state control in the field of trafficking in narcotic drugs and psychotropic substance]. *Naukovyj visnyk mizhnarodnogho ghumanitarnogho universytetu. Ser.: Jurysprudencija*, 8, 126-129. [in Ukrainian].

10. Jarmak, O.M. (2006). Ponjattja, sutnistj vzajemodiji ta jiji rolj u rozvytku socialjnoji systemy. [The concept, essence of interaction and its role in the development of the social system]. *Pravo i bezpeka*, 5, 46-49. [in Ukrainian].

11. Ghrons'kyj, S.V. (2013). Sutnistj vzajemodiji Derzhavnoji prykordonnoji sluzhby Ukrainy z pravookhoronnymy orghanamy inshykh derzhav. [The essence of interaction of the State Border Guard Service of Ukraine with law enforcement agencies of other states]. *Naukovi zapysky Ljvivskogho universytetu biznesa ta prava*, 11, 315-318. [in Ukrainian].

12. Ghalanjuk, Ja.S. (2018). Udoskonalennja mekhanizmiv vzajemodiji Derzhavnoji prykordonnoji sluzhby Ukrainy z orghanamy derzhavnoji vlady ta miscevogho samovrjaduvannja. [Improving the mechanisms of interaction of the State Border Guard Service of Ukraine with public authorities and local governments]. *Vcheni zapysky TNU im. V.I. Vernadskogho. Serija: Derzhavne upravlinnja*, 1, 47-54. [in Ukrainian].

13. Savenko, I. M. (2015). Pryncypy ta funkciji Derzhavnoji prykordonnoji sluzhby Ukrainy. [Principles and functions of the State Border Guard Service of Ukraine]. *Naukovyj visnyk*, 15. Retrieved from: http://lvivacademy.com/vidavnistvo_1/visnyk15/fail/Savenko.pdf [in Ukrainian].

14. Zabroda, D.Gh. (2005). Vzajemodija sub'jektiv borotjby z korupcijeju. [Interaction of anti-corruption actors]. Candidate's thesis. Kyjiv [in Ukrainian].

15. Cherepenko, O.Ja. (2011). Vzajemodija pidrozdiliv OVS z inshymy sylovymy strukturamy, derzhavnymy ta ghromadsjkyj orghanizacijamy pry likvidaciji masovykh zavorushenj. [Interaction of police units with other law enforcement agencies, state and public organizations in the elimination of mass riots]. *Forum prava*, 2, 957-962. [in Ukrainian].

16. Zakon Ukrainy Pro Nacionaljnu bezpeku Ukrainy № 2469-VIII. [Law of Ukraine On the National Security of Ukraine]. (2018, June 21). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> [in Ukrainian].
17. Nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy Polozhennja pro orghan okhorony derzhavnogho kordonu Derzhavnoji prykordonnoji sluzhby Ukrainy № 971. [Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine Regulations on the body of protection of the state border of the State Border Guard Service of Ukraine]. (2018, November 30). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1468-18#n15>. [in Ukrainian].
18. Nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav № 251 Ukrainy Instrukcija pro porjadok vzajemodiji orghaniv Derzhavnoji prykordonnoji sluzhby Ukrainy ta Nacionaljnoji policiji Ukrainy pid chas vykonannja zavdanj u mezhakh zony vidchuzhennja ta zony bezumovnogho (obov'jazkovogho) vidselennja. [Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine Instruction on the procedure for interaction between the bodies of the State Border Guard Service of Ukraine and the National Police of Ukraine during the performance of tasks within the exclusion zone and the zone of unconditional (compulsory) resettlement]. (2019). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0421-19#Text>. [in Ukrainian].
19. Nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy № 689 Instrukcija pro porjadok vzajemodiji diljnychnykh inspektoriv prykordonnoji sluzhby Derzhavnoji prykordonnoji sluzhby Ukrainy ta diljnychnykh oficeriv policiji Nacionaljnoji policiji Ukrainy. [Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine Instruction on the procedure for interaction between district inspectors of the State Border Guard Service of Ukraine and district police officers of the National Police of Ukraine]. (2017). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1083-17#Text>. [in Ukrainian].
20. Nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy № 128 Instrukcija pro porjadok vzajemodiji mizh posadovymy osobamy pidrozdiliv Derzhavnoji prykordonnoji sluzhby Ukrainy ta terytorijnykh orghaniv Nacionaljnoji policiji Ukrainy u sferi zabezpechennja bezpeky dorozhnjogho rukhu v miscjakh znachnogho skupchennja transportnykh zasobiv pered punktamy propusku cherez derzhavnyj kordon Ukrainy. [Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine Instruction on the procedure for interaction between officials of the State Border Guard Service of Ukraine and territorial bodies of the National Police of Ukraine in the field of road safety in places of significant congestion of vehicles in front of checkpoints across the state border of Ukraine]. (2017). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0346-17#Text>. [in Ukrainian].
21. Nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy № 802 Porjadok orghanizaciji vzajemodiji Derzhavnoji prykordonnoji sluzhby Ukrainy ta Nacionaljnoji ghvardiji Ukrainy pid chas zabezpechennja zakhystu derzhavnogho kordonu Ukrainy v myrnyj chas. [Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine Procedure for organizing the interaction of the State Border Guard Service of Ukraine and the National Guard of Ukraine during the protection of the state border of Ukraine in peacetime]. (2018). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1188-18#Text>. [in Ukrainian].
22. Nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy, Ministerstva finansiv Ukrainy № 849/828 Porjadok vzajemodiji orghaniv Derzhavnoji prykordonnoji sluzhby Ukrainy ta Derzhavnoji fiskaljnoji sluzhby Ukrainy pid chas vyjavlennja oznak porushenj mytnykh pravyl, a takozh vyjavlennja majna, jake ne maje vlasnyka abo vlasnyk jakogho nevidomyj. [Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, Ministry of Finance of Ukraine Procedure for interaction between the State Border Guard Service of Ukraine and the State Fiscal Service of Ukraine during the detection of signs of violations of customs rules, as well as the detection of property that has no owner or whose owner is unknown]. (2018). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1290-18#Text> [in Ukrainian].
23. Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy, Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy № 746/759 Porjadok vzajemodiji informacijnykh system Derzhavnoji fiskaljnoji sluzhby Ukrainy ta Derzhavnoji prykordonnoji sluzhby Ukrainy shhodo obminu informacijeju, neobkhidnoju dlja zabezpechennja kontrolju pry peremishhenni osib ta transportnykh zasobiv cherez derzhavnyj (mytnyj) kordon Ukrainy ta administratyvnyj kordon viljnoji ekonomichnoji zony "Krym". [Procedure for interaction of information systems of the State Fiscal Service of Ukraine and the State Border Guard Service of Ukraine on the exchange of information necessary to ensure control over the movement of persons and vehicles across the state (customs) border of the country and the administrative border of the free economic zone "Crimea": order of the Ministry of Finance of Ukraine, Ministry of Internal Affairs of Ukraine]. (2017). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1207-17#Text>. [in Ukrainian].
24. Nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy № 772 Instrukcija pro porjadok dij posadovykh osib Derzhavnoji prykordonnoji sluzhby Ukrainy ta vzajemodiji z terytorijnyjnykh orghanamy Derzhavnoji migracijnoji sluzhby Ukrainy pid chas zvernennja inozemciv chy osib bez ghromadjanstva iz zajavamy pro vyznannja bizhencjamy abo osobamy, jaki potrebujutj dodatkovogho zakhystu. [Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine Instruction on the procedure of actions of officials of the State Border Guard Service of Ukraine and interaction with territorial bodies of the State Migration Service of Ukraine during the application of foreigners or stateless persons with applications for recognition of refugees or persons in need of additional protection]. (2016). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1212-16#Text>. [in Ukrainian].
25. Nakaz Derzhavnoji mytnoji sluzhby Ukrainy № 597/65 Instrukcija pro porjadok vzajemodiji pidrozdiliv mytnoji varty Derzhavnoji mytnoji sluzhby Ukrainy ta pidrozdiliv Derzhavnoji prykordonnoji sluzhby Ukrainy. [Order of the State Customs Service of Ukraine Instruction on the procedure for interaction between the units of the Customs Guard of the State Customs Service of Ukraine and units of the State Border Guard Service of

Ukraine]. (2003). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0803-03#Text> [in Ukrainian].

26. Serghijenko, Je.V. (2012). *Struktura ta klasyfikacija mekhanizmiv vzajemodiji sub'ektiv miscevogho samovrjaduvannja*. [Structure and classification of mechanisms of interaction of subjects of local self-government]. *Naukovyj visnyk Akademiji muncypaljnogho upravlinnja : zb. nauk. pracj*, 2, 278–290 [in Russian].

27. Maljarova, V.O., & Dmytrijeva, L.V. (2017). *Vydy i formy vzajemodiji pid vplyvom novogho kryminaljnogho procesualjnogho zakonodavstva*. [Types and forms of interaction under the influence of new criminal procedure legislation]. *Naukovyj visnyk Uzhghorodskjogho nacionaljnogho universytetu*, 43, 179-182 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 24.10.2020

УДК 378.147

Шевчук Олександр,
суддя Хмельницького
окружного адміністративного суду

ПОЗАСУДОВЕ ВРЕГУЛЮВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ СПОРІВ

Сучасна демократизація відносин, що виникають між суспільством й владою переорієнтувала завдання більшості державних і муніципальних інституцій, що стало чинником створення підґрунтя для виникнення багатьох спорів, в яких адміністративне судочинство є найбільш прийнятним способом розв'язання. Сьогодні адміністративні суди отримують величезну кількість заяв, які необхідно розглянути у стислі строки, що позначається на якості їх розгляду та результативності прийнятих судових рішень. Тому проблема ефективного і швидкого вирішення конфліктів у сфері адміністративно-правових відносин є надзвичайно гострою.

Одним із напрямів вдосконалення порядку вирішення адміністративно-правових спорів є запровадження альтернативних способів врегулювання конфліктів між учасниками даних відносин. Тому сьогодні виникає необхідність створення системи інститутів позасудового вирішення спорів, що уже давно ефективно функціонують в західних правових системах. Формами альтернативного вирішення адміністративного спору є: досудові, позасудові, недержавні, неюрисдикційні, доюрисдикційні, претензійні, погоджувальні, неформальні, квазіюрисдикційні форми. Під час їх застосування необхідним є, як правило, залучення третьої особи, що має повноваження винесення рішення щодо даного спору і для оскарження якого законодавством передбачена спеціальна процедура.

У даній статті пропонуємо дослідити поняття та зміст позасудового врегулювання адміністративно-правових спорів, визначити основні способи такого врегулювання, з'ясувати недоліки правового регулювання у даній сфері та запропонувати шляхи їх вирішення.

Ключові слова: адміністративно-правові спори, позасудове врегулювання спорів, альтернативні способи вирішення адміністративних конфліктів.

Shevchuk O. OUT-OF-COURT SETTLEMENT OF ADMINISTRATIVE DISPUTES

The modern democratization of the relationship between society and government has reoriented the tasks of most state and municipal institutions that has created the basis for many disputes in which administrative proceedings are the most acceptable way to resolve them. The tendency of frequent appeals to administrative courts is caused by the problems of exercising the administrative function, the existence of gaps in the legal regulation of the powers of public administration and local government, etc. Today, administrative courts receive a huge number of applications that need to be considered in a short time, which affects the quality of their consideration and the effectiveness of court decisions. Therefore, the problem of effective and rapid resolution of conflicts in the field of administrative and legal relations is extremely serious.

One of the ways to improve the procedure for resolving administrative and legal disputes is the introduction of alternative ways of resolving conflicts between the participants of these relations. Therefore, today there is a need to create a system of out-of-court dispute resolution institutions that have long functioned effectively in Western legal systems. Forms of alternative resolution of administrative disputes are pre-trial, out-of-court, non-state, non-jurisdictional, pre-jurisdictional, claim, conciliatory, informal, quasi-legal forms. During their application, it is necessary, as a rule, to involve a third participant who has the authority to make a decision on the dispute. The law provides for a special procedure for appealing.

In the article the concept and content of out-of-court settlement of administrative disputes were explored, the main ways of such settlement were identified, the shortcomings of legal regulation in this area were clarified and the ways to resolve them were suggested.

Key words: administrative and legal disputes, out-of-court settlement of disputes, alternative ways of resolving administrative conflicts.

Постановка проблеми. Сучасна демократизація відносин, що виникають між суспільством й владою переорієнтувала завдання більшості державних і муніципальних інституцій, що стало чинником створення підґрунтя для виникнення багатьох спорів, в яких адміністративне судочинство є найбільш прийнятним способом розв'язання. Зумовлюють тенденцію частих звернень до адміністративних судів проблеми здійснення управлінської функції, наявність прогалів в правовому регулюванні щодо повноважень органів

2020. Випуск 8. Спецвипуск